

SOK 02/06/2017

 Universiteit
Antwerpen

Collega's van onderpresterende leraren

SOK-congres 2 juni '17

Loth Van Den Ouweland – Universiteit Antwerpen

 Universiteit
Antwerpen

Overzicht

Waarom dit thema?

Lessen uit andere sectoren?

‘Onderpresteren’ in het onderwijs

Ervaringen van collega’s

Impact op en reacties van collega’s

Rol van de schoolleider

→ Reflectiemoment

3

Waarom dit thema?

“Onderpresteren”

- Beneden de norm of verwachting
- 3-15%
  - NL: klasmanagement, didactiek, differentiëren (Inspectie van het Onderwijs, 2010)
  - B: didactiek, evalueren, vernieuwen, motiveren, taakopvatting (Plas & Vanhoof, 2016)
- Impact op **leerlingen** is aanzienlijk

→ Impact op **collega's**?

4

Waarom dit thema?

Impact op **directies** is aanzienlijk

- Emotioneel
- **Barrières**
  - Intermenselijk
  - Onderwijsspecifiek

Aanpak = situatieafhankelijk

... maar vooral ondersteunend

... maar pas laat

(Van Den Ouweland, Vanhoof, & Roofthoof, 2016)

→ **Reacties van collega's?**

5

Lessen uit andere sectoren?

Impact op collega's

- Rechtstreeks of onrechtstreeks
- **Oneerlijkheid, onrechtvaardigheid**
- Vorige en mogelijke acties?
- **Nefast voor motivatie, attitude, prestaties, teamwerk**

Rapporteren en reageren door collega's!

- O.w.v. teamwerk en vlakke organisaties

6

Lessen uit andere sectoren?

Reacties van collega's

- Helpen – straffen
- Confronteren – helpen – compenseren – negeren
- Reageren – zwijgen
- Rapporteren

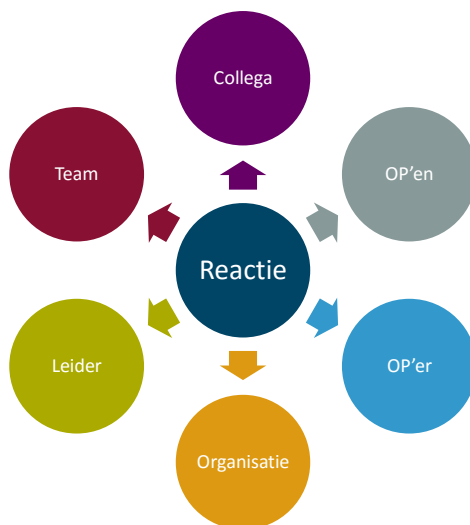
Overwegingen

- Negatieve gevolgen?
- Haalt het iets uit?
- Is het asociaal?

7

Lessen uit andere sectoren?

8

In het onderwijs?

- Samenwerking en collegialiteit
vs. privacy, autonomie, senioriteit
- 'Onderpresteren'? 'Goed leraarschap'?
  - Diverse rollen en taken
  - Subjectief en contextgebonden
  - Onduidelijke verwachtingen

→ Zichtbaarheid?

→ Impact?

→ Reacties?

9

Interviews

- 19 leraren secundair
- 53 cases
  - Zelfgekozen/gedefinieerd
  - Huidige schooljaar
  - Op ≥ 1 domein(en)

10

Interviews

Topics

- Ervaringen?
- Gevoelens en gedachten?
- Reactie? Waarom?
- Reacties van anderen?
- Eigen visie? Visie van de school?

11

Impact op en reacties van collega's

1. Iedere leraar kent onderpresteerders
2. Impact op collega's is aanzienlijk
3. Diverse reacties en invloeden
4. Spanningsvelden en dilemma's
5. Reactie als voldoende noodzaak/mandaat
6. Schoolleider speelt belangrijke rol

12

1. Iedere leraar kent onderpresteerders

- ≥ 2 cases
- Heel **diverse ervaringen**
  - Ernst en impact
    - Team en/of leerlingen
  - Oorzaken
  - Duurtijd
  - Bronnen
  - Relatie
  - Reacties van directie en collega's

13

2. Impact op collega's is aanzienlijk

- Onbegrip, woede, frustraties, teleurstelling...
- Ergst = demotivatie, leerlingen slachtoffer

- Gerelateerd aan de impact van het OP'en
- Gerelateerd aan (mogelijke) respons
- Én gerelateerd aan (gebrekkige) reacties van anderen

- Gevolgen voor eigen motivatie en gedrag

14

3. Diverse reacties en invloeden

- Vaak: negeren/tolereren OP'en
OF voorzichtig aanspreken
- Vaak: bespreken met collega's
- Soms: compenseren
EN/OF steunen/adviseren
- Soms: afstand nemen
- Neutraliteit t.a.v. leerlingen
OF klacht aanraden
- Evoluties in/ combinaties van reacties

15

Domein	Invloeden
Collega	Visie, persoonlijkheid Leeftijd Contract
Onderpresteerder	Algemeen presteren Veranderbereidheid Verwachte reactie
Relationeel	Leeftijdsverschil Professionele relatie Kwaliteit relatie
Situationeel	Aard, ernst en impact OP'en Detectie en duurtijd Resultaat vorige acties
Schoolniveau	Advies en reactie directeur Advies en reactie collega's Teamklimaat en openheid

16

4. Spanningsvelden en dilemma's

Rechtvaardigheidsgevoel t.a.v. leerlingen

Eerlijkheid t.a.v. collega's

Angst voor ongewenste gevolgen
Het haalt niks uit/ het is overbodig
Het is 'not done'/ wie ben ik?

17

5. Reactie als voldoende noodzaak/mandaat

- Naast individuele en relationele redenen
- Schoolvisie onduidelijk → eigen oordeel
- Motieven
  - Ernst/slachtoffer
  - Positie/relatie
  - Verschil in visie
  - Reacties en advies van anderen
- Compenseren/monitoren op vraag van directie
- **Maar:** negatieve reacties OP'er en/of weinig invloed

18

6. Schoolleider speelt belangrijke rol

- Onderpresteren
  - O.a. tolereren, faciliteren ↔ aanpak
- Impact op collega's
  - O.a. frustraties, oneerlijkheid ↔ vertrouwen
  - Spanningsvelden
- Reacties van collega's
  - Complementair of supplementair

19

Actie!

- **Gevolgen aanpak voor**
  - Leerlingen
  - Collega
  - Team
  - School
- **Ingrijpen bij onderpresteren**
  - Ook bij signalen van collega's

20

Actie!

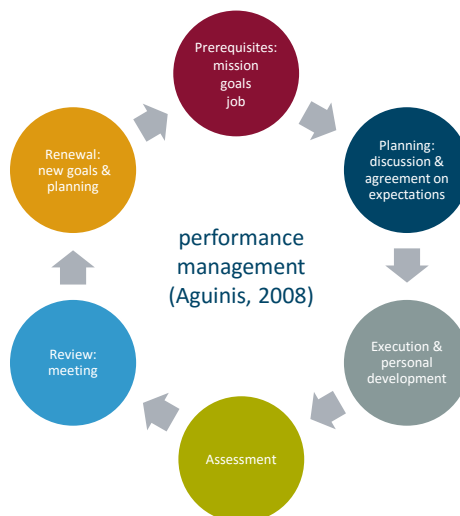
- Met oog/oor voor collega's
  - ↓ impact van het onderpresteren zelf
  - ↓ spanningen, twijfels, ongenoegen
  - ↑ eerlijkheid, vertrouwen, waardering
- Erkenning en dialoog
- Opvang en opvolging
- Transparantie en discretie
- Rolmodel en back-up
- Visie en verwachtingen
- Samenwerking en openheid

21

Actie!

- Passend binnen het bredere prestatiebeleid

22

Reflectie

23

Loth Van Den Ouweland
UA Stadscampus – Gratiekapelstraat 10 – 2000 Antwerpen
loth.vandenouweland@uantwerpen.be
03/265.45.26

 Universiteit
Antwerpen